

DATOS IDENTIFICATIVOS

Lingua española

Materia	Lingua española			
Código	O05G120V01303			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Lingua española			
Coordinador/a	Acuña Ferreira, Antonia Virginia			
Profesorado	Acuña Ferreira, Antonia Virginia			
Correo-e	virginia@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	<p>A lexislación actual esixe que o futuro docente posúa, ademais dunha extensa e profunda formación en aspectos psicopedagóxicos, un dominio da ferramenta básica e imprescindible en todo proceso de comunicación: a lingua española.</p> <p>Ademais do coñecemento dos principios básicos e científicos de disciplinas lingüísticas que se ocupan da lingua española, nesta materia traballaranse as destrezas que os profesores deben perfeccionar nas clases, para alcanzar os obxectivos inherentes á aprendizaxe: capacidade lectora, a expresión oral, a expresión escrita e a análise e interpretación de textos orais e escritos.</p>			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos
B2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro
B3	Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos e culturais contidos no currículo escolar
B4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá
B5	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela, resolver problemas de disciplina e contribuir á resolución pacífica de conflitos. Estimular e valorar o esforzo, a constancia e a disciplina persoal nos estudantes
B7	Colaborar cos distintos sectores da comunidade educativa e do contorno social. Asumir a dimensión educadora da función docente e fomentar a educación democrática para unha cidadanía activa
C43	Comprender os principios básicos das ciencias da linguaxe e a comunicación
C44	Adquirir formación literaria e coñecer a literatura infantil
C45	Coñecer o currículo escolar das linguas e a literatura
C46	Falar, ler e escribir correcta e adecuadamente nas linguas oficiais da Comunidade Autónoma correspondente
C47	Coñecer o proceso de aprendizaxe da linguaxe escrita e o seu ensino

C48	Fomentar a lectura e animar a escribir
C49	Coñecer as dificultades para a aprendizaxe das linguas oficiais de estudantes doutras linguas
C50	Afrontar situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multilingües
C52	Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes nos estudantes
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Comunicación oral e escrita na lingua materna
D7	Resolución de problemas
D9	Traballo en equipo
D10	Traballo nun equipo de carácter interdisciplinar
D11	Traballo nun contexto internacional
D12	Habilidades nas relacións interpersoais
D13	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
D14	Razoamento crítico
D15	Compromiso ético
D16	Aprendizaxe autónoma
D17	Adaptación a novas situacións
D19	Lideranza
D20	Coñecemento doutras culturas e costumes

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma, creativo e cooperativo, e promovelos nos estudantes desde a participación e o esforzo individual.	A3 A5	B2 B3 B4 B5	C50	D1 D2 D7 D9 D10 D12 D17 D19
Comprender os principios básicos das ciencias da linguaxe e a comunicación.	A1	B1 B2 B4 B7	C43 C44 C45 C46 C47 C49 C52	D1 D2 D3 D7 D13 D14 D15 D20
Coñecer, respectar e promover a diversidade lingüística e cultural de España e de Europa.	A1 A2 A3	B3 B4 B5 B7	C43 C50 C52	D11 D13 D14 D15 D20
Recoñecer a identidade da etapa de educación infantil e as súas características cognitivas e comunicativas.	A2	B1 B2	C43 C44 C46 C47 C49	D7 D14 D17
Saber expresarse en español con fluidez e precisión e poder facer un uso flexible do devandito idioma para fins sociais, académicos e profesionais.	A4	B2	C46 C48	D1 D3 D12
Falar, ler e escribir, correcta e adecuadamente, a lingua española.	A4		C46 C48	D1 D7 D14
Coñecer a fonoloxía, a fonética e a ortografía da lingua española.	A1 A2	B1	C43	D1 D3 D7 D14
Adquirir e saber utilizar os conceptos básicos da semántica, a lexicoloxía e a lexicografía do español.	A1 A2	B1	C43	D1 D7 D9 D14 D16

Contidos

Tema

1. Introducción ás ciencias da linguaxe e á comunicación	1.1. Algunhas nocións básicas de Lingüística. 1.1.1. Lingüística, linguaxe e linguas. Linguas e dialectos. Fala, rexistros e xergas. A comunicación non verbal. 1.1.2. O estudo da linguaxe e das linguas. A lingüística tradicional e a lingüística moderna. 1.2. A Lingüística moderna. 1.2.1. O estruturalismo e o xenerativismo lingüístico: as teorías de Ferdinand de Saussure e Noam Chomsky. As distincións lingua/fala, competencia lingüística/actuación. 1.2.2. O modelo de comunicación de Jakobson, as funcións da linguaxe. 1.2.3. Da lingüística do sistema ás lingüísticas do uso lingüístico e a comunicación. O concepto de competencia comunicativa como base dos enfoques actuais no ensino de linguas.
2. Fonética e fonoloxía do español	2.1. O sistema fonolóxico do español. 2.1.1. Clasificación dos fonemas vocálicos. Formación de diptongos, triptongos e hiatos. 2.1.2. Clasificación dos fonemas consonánticos. 2.1.3. A transcrición fonémica ou fonolóxica. 2.2. A fonética, os fonemas e os alófonos. 2.2.1. Os fonemas consonánticos e os seus principais alófonos. 2.2.2. A transcrición fonética. 2.2.3. Os rasgos suprasegmentais. A sílaba. O acento prosódico e o acento ortográfico. Regras xerais de acentuación. A tilde diacrítica. A entoación.
3. Morfoloxía e sintaxe	3.1. Os morfemas e a formación das palabras. Tipos de morfemas. Palabras simples, derivadas, compostas e parasintéticas. 3.2. As categorías gramaticais. 3.2.1. As clases abertas: substantivos, adxectivos, verbos e adverbios. 3.2.2. As clases pechadas: preposicións e locucións preposicionais, conxuncións, determinantes e pronomes. 3.3. O concepto de sintagma ou constituínte. O sintagma nominal (SN), o sintagma adxectivo (SA), o sintagma verbal (SV) e o sintagma preposicional (SP). 3.4. As funcións sintácticas. Oracións simples, compostas e xustapostas. 3.5. As oracións subordinadas.
4. Semántica e léxico	4.1. Lexicoloxía, lexicografía e semántica. 4.2. Relacións léxico-semánticas 4.3. Neoloxismos e creación de palabras

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	26	30	56
Traballo tutelado	9.5	34	43.5
Resolución de problemas	14	9.5	23.5
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	12	14
Exame de preguntas de desenvolvemento	1	12	13

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte da profesora dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun exercicio ou traballo a desenvolver polo estudante.
Traballo tutelado	Realización dun traballo académico por grupos sobre algún dos contidos relacionados coa materia, a través dun desenvolvemento teórico, a realización dunha investigación empírica ou o deseño dunha unidade didáctica para un nivel/curso de Educación Primaria. Ademáis, pódese requirir a presentación oral por parte dos grupos sobre o estado de elaboración deste traballo e/ou os seus resultados durante as clases prácticas.
Resolución de problemas	Resolución de problemas e/ou exercicios para potenciar a comprensión e aplicación dos contidos teóricos que se desenvolven na materia.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	No horario de titorías establecido ao efecto ou mediante cita acordada, para orientar ao alumnado sobre o traballo en grupo que debe realizarse e facer un seguimento do seu desenvolvemento.

Avaliación						
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Traballo tutelado	Calidade do traballo académico realizado por grupos sobre algún dos contidos da materia, así como da presentación oral sobre o seu proceso de elaboración e/ou os seus resultados.	30	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B2 B3 B4 B5 B7	C43 C44 C45 C46 C47 C48 C49 C50 C52	D1 D2 D3 D7 D9 D10 D11 D12 D13 D14 D15 D16 D17 D19 D20
Resolución de problemas	Capacidade para a resolución de problemas relacionados cos contidos da materia.	10	A1 A2 A3 A4	B3	C43 C46 C50	D1 D3 D7 D16
Resolución de problemas e/ou exercicios	Proba orientada a analizar a capacidade para resolver problemas e/ou exercicios semellantes ós realizados nas clases prácticas.	40	A1 A3 A4 A5		C43 C44 C47 C49	D1 D2 D3 D7 D13 D15
Exame de preguntas de desenvolvemento	Preguntas engadidas ás probas de resolución de problemas e/ou exercicios para comprobar o nivel de comprensión do alumnado de conceptos básicos da materia, así como as súas competencias en comunicación escrita.	20	A1 A2 A4 A5		C43 C46	D1 D2 D3 D7

Outros comentarios sobre a Avaliación

É obrigatoria a asistencia, como mínimo, ao 80% das clases, tanto teóricas como prácticas, e a realización e entrega de todas as actividades puntuables que forman parte do sistema de avaliación. O incumprimento desta porcentaxe de asistencia e/ou da realización e entrega dalgunha destas actividades implica unha avaliación diferente, baseada exclusivamente nas probas de resolución de problemas e exercicios e de respostas a preguntas de desenvolvemento, que neste caso representarán, polo tanto, o 100% da nota final. No caso de non poder asistir ás clases (por traballo, enfermidade, incompatibilidade de horarios...), contactar co/coa docente o antes posible.

As probas de resolución de problemas e/ou exercicios e respostas a preguntas de desenvolvemento realizaranse en diferentes fases do cuadrimestre (unha primeira proba parcial, aproximadamente a mediados do cuadrimestre, e outra ao final, na data de exame fixada pola facultade). Estas probas abarcarán partes específicas da materia que deberán superarse obtendo, polo menos, a metade da puntuación máxima en cada unha delas. O alumnado que non asista ás clases poderá realizar a primeira proba parcial na metade do cuadrimestre.

Para superar o traballo tutelado tamén será necesario obter, polo menos, a metade da cualificación máxima establecida.

As partes da materia superadas na 1ª oportunidade non serán obxecto de avaliación na 2ª, considerándose, polo tanto, as aprobadas nese curso académico.

AVISO: a detección de plaxio en calquera das tarefas ou traballos propostos suporá a perda do dereito á avaliación continua.

As datas dos exames pódense consultar na páxina web da Facultade de Ciencias da Educación e do Traballo Social.

2ª CONVOCATORIA

O alumnado deberá repetir exclusivamente os traballos e/ou probas de avaliación que non fosen superados na 1ª convocatoria.

OBSERVACIÓNS

En coherencia co carácter inclusivo que caracteriza á Facultade de Educación e Traballo Social, esta guía poderá adaptarse ás necesidades específicas de apoio educativo do alumnado matriculado no programa PIUNE (PAT).

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Muñoz-Basols, J., Moreno-Taboada, N. y Lacorte, M., **Introducción a la lingüística hispánica actual: teoría y práctica**, Routledge, 2017

Real Academia Española, **Diccionario de la lengua española**, 23ª, Espasa-Calpe, 2014

Real Academia Española, **Nueva gramática básica de la lengua española**, Espasa, 2011

Sánchez Lobato, J. (coord.), **Saber escribir**, Aguilar, 2006

Yule, G., **El lenguaje**, 3ª, Akal, 2007

Bibliografía Complementaria

Cassany, D., **Enseñar lengua**, Graó, 2003

Escandell Vidal, M. V., **Apuntes de semántica léxica**, UNED, 2007

Fernandez Planas, A. Mª, **Así se habla. Nociones fundamentales de fonética general y española**, Horsori, 2005

Gómez Torrego, L., **Gramática didáctica del español**, SM, 2009

Gómez Torrego, L., **Análisis sintáctico: teoría y práctica**, 2ª, SM, 2007

Lozano, G., **Cómo enseñar y aprender sintaxis: modelos, teorías y prácticas según el grado de dificultad**, 8ª, Cátedra, 2021

Real Academia Española, **Nueva gramática de la lengua española: manual**, Espasa, 2010

Real Academia Española, **Ortografía de la lengua española**, Espasa, 2010

Varela Ortega, S., **Morfología léxica: La formación de palabras**, Gredos, 2005

Recomendaciones

Materias que continúan o temario

Lingua e literatura: Español/O05G120V01603

Outros comentarios

Esta materia enmárcase nunha Facultade comprometida coa sustentabilidade da contorna e das persoas. Atendendo a esta filosofía, esta materia promoverá prácticas educativas en base a materiais de baixo impacto ambiental en coherencia cos principios de sustentabilidade (ODS).
